

Nacka tingsrätt
Mark- och miljödomstolen
Box 69
131 07 Nacka

Stockholm den 17 mars 2023

ANSÖKAN OM TILLSTÅND ENLIGT MILJÖBALKEN

SÖKANDE

Östhammar Vatten AB, 559099-4447, Hamnleden 20, 806 41 Gävle

Ombud

Advokaten Björn Hellman och biträdande juristerna Nils Karlsson Green och Emma Söderlind, Advokatfirman Åberg & Co AB, Box 16 295, 103 25 Stockholm, telefon: 08-696 95 85/070-770 77 82, e-post: bjorn.hellman@adv-berg.se, nils.k.green@adv-berg.se, emma.soderlind@adv-berg.se

SAKEN

Tillstånd enligt miljöbalken m.m. till utökad verksamhet vid Alunda avloppsreningsverk inom fastigheterna Östhammar Alunda 1:64 och 1:120.

1) YRKANDEN

- I) Östhammar Vatten AB yrkar att mark- och miljödomstolen lämnar bolaget tillstånd enligt miljöbalken att inom fastigheterna Östhammar Alunda 1:64 och Östhammar Alunda 1:120, och i huvudsaklig överrensstämmelse med ansökan, få ta emot, rena och släppa ut avloppsvatten motsvarande en årsmedelbelastning om 3 000 personekvivalenter (pe) (en pe motsvarar 70 g BOD₇ per person och dygn).
- II) Vidare yrkar Östhammar Vatten AB att mark- och miljödomstolen lämnar bolaget tillstånd enligt miljöbalken att i vattenområde inom fastigheten Östhammar Alunda

1:120 få genomföra muddrings- och grävningsarbeten för utrivning av befintlig utloppsledning och anläggande av nya ledningar alternativt för omläggning samt renovering av befintlig utloppsledning.

III) Slutligen yrkar Östhammar Vatten AB att mark- och miljödomstolen ska

- a) lagligförklara den på fastigheten Alunda Östhammar 1:120 befintliga utloppsledningen,
- b) bestämma arbetstiden för II) till fem år från dagen för dom,
- c) fastställa tiden för oförutsedd skada till fem år från arbetstidens utgång,
- d) bestämma igångsättningstiden för nya verksamhetsdelar till åtta år från dagen för dom,
- e) fastställa den preliminära prövningsavgiften till 1 500 kronor; samt,
- f) ge bolaget rätt att utnyttja tillståndet utan hinder av att domen inte har vunnit laga kraft.

2) ALLMÄN ORIENTERING

Alunda avloppsreningsverk behandlar idag avloppsvatten från drygt 2 000 personer. Enligt kommunens befolkningsprognos kommer befolkningen att uppgå till 3 500 personer år 2040. Befintligt avloppsreningsverk omfattas av tillstånd till behandling av avloppsvatten från 2 000 personekvivalenter och avloppsreningsverket är dimensionerat därefter.

För att tillgodose behovet av avloppsrening för den ökade befolkningmängden behöver verksamhetens kapacitet således utökas till 3 000 personekvivalenter.

3) PLANFÖRHÅLLANDEN

Området där reningsverket är beläget idag och där utbyggnad planeras är inte detaljplanelagt. Östhammars kommun har ett pågående arbete med ny översiktsplan och i det arbetet är området utpekad som reningsverk med skyddsavstånd.

4) TEKNISK BESKRIVNING

4.1. Nuvarande utformning

Avloppsvattenreningen vid reningsverket består av, i tur och ordning, mekanisk, biologisk och kemisk rening.

4.2. Framtida utformning

Avloppsreningsverket kommer att byggas om och utökas i kapacitet. Även framgent kommer reningen vid verket att ske genom mekanisk, biologisk och kemisk rening men processen kommer att kompletteras enligt följande.

Den mekaniska reningen kommer i den framtida anläggningen att utgöras av ny renssil och befintligt sandfång. En ny försedimentering med kontinuerlig förfällning kommer även att byggas i befintlig slutsedimentering. I en försedimentering avskiljs suspenderat och organiskt material men även kväve och fosfor, med minimal energiåtgång.

Den biologiska reningen kompletteras av ny biorening i form av en biobädd och efterföljande sedimenteringsbassäng. Nuvarande biobassäng och mellansedimentering nyttjas till eftersedimentering. Nuvarande slutsedimentering blir i stället försedimentering i den framtida anläggningen. I den planerade biobädden kommer det att ske BOD-reduktion i de övre sektionerna och längre ner i biobädden sker nitrifikation. Införandet av en ny biorening kommer att öka kapaciteten och minska utsläppen av ammonium. Detta får i sin tur en positiv inverkan på recipienten.

Den kemiska reningen kompletteras med ett efterpoleringssteg bestående av flera parallella sandfilter för att minska utsläppen av suspenderat material och fosfor.

På anläggningen behandlas avloppsslam genom avvattning. Externslam tas endast emot i undantagsfall, exempelvis vid driftstörning på andra reningsverk i närområdet.

En utförlig redovisning av den verksamhet som omfattas av denna tillståndsansökan finns i den tekniska beskrivningen, se bilaga A.

5) RÅDIGHET

Vattenverksamheten bedrivs för att motverka föroreningar genom avloppsvatten. Bolaget har därför enligt 2 kap. 4 § femte punkten lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet erforderlig rådighet för att bedriva vattenverksamheten.

6) ARBETSTID OCH IGÅNGSÄTTNINGSTID

För utförande av vattenverksamheten och igångsättning av den miljöfarliga verksamheten bedöms – mot bakgrund framför allt av behov av detaljprojektering och upphandling av entreprenör – en tid om åtta år från dagen för dom vara tillräcklig.

7) LAGLIGFÖRKLARING

Den ursprungliga utloppsledningen för reningsverket har såvitt kunnat utredas anlagts på 1970-talet. Den har sannolikt vid något tillfälle bytts ut till den befintliga, som är en plastledning. Bolaget har inte kunnat utröna när så har skett och inte heller om ledningen omfattas av något tillstånd. Tillståndsfrågan beträffande ledningen är således oklar. Förutsättning för lagligförklaring föreligger därmed.

8) SAKÄGARE

Endast ägarna till fastigheten på vilken vattenverksamheten planeras, Alunda 1:120 bedöms vara sakägare.

9) ERSÄTTNING OCH TID FÖR OFÖRUTSEDD SKADA

Någon ersättningsgill skada på grund av vattenverksamheten bedöms inte uppkomma. Något ersättningsförslag lämnas därför inte. Om skador ändå skulle uppkomma kan anspråk på ersättning prövas i målet eller enligt reglerna för oförutsedd skada.

Tiden för anspråk på grund av oförutsedd skada bör fastställas till fem år från arbetstidens utgång.

10) PRÖVNINGSavgIFT

Prövningsavgiften för vattenverksamheten ska utgå i form av grundavgift. Kostnaden för att genomföra de åtgärder och uppföra de anläggningar som behövs för vattenverksamheten uppskattas till cirka 80 000 kronor och bör inte överstiga hundratusen kronor.

Prövningsavgiften uppgår således preliminärt till 1 500 kronor enligt 3 kap. 4 § förordning (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken.

11) SAMRÅD

Bolaget har genomfört avgränsningssamråd i enlighet med vad som föreskrivs i 6 kap. miljöbalken.

För samrådsredogörelse m.m., se underbilaga B1.

12) MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING

En miljökonsekvensbeskrivning har upprättats, se bilaga B. Nedan ges endast en kortfattad sammanställning av verksamhetens miljökonsekvenser.

12.1. Nollalternativ

Nollalternativet innebär att verksamheten vid Alunda reningsverk bedrivs vidare enligt nu gällande tillstånd med gällande utsläppsvillkor och till tillståndets maxbelastning om 2 000 pe.

Nollalternativet får bl.a. negativa miljöeffekter för vattenmiljön vad gäller ammoniumhalten. Nollalternativet innefattar ingen ammoniumrening, varför nollalternativet riskerar att äventyra att Foghammarsån uppnår god ekologisk status.

12.2. Vatten

Uppdimensionering av reningsverket och tillkommande anslutningar leder till ett ökat utgående flöde från verksamheten och därmed en ökad utgående ämnesmängd per år i jämförelse med nuläget och nollalternativet.

Sökt verksamhet står endast för en liten del av den årliga totalfosformängd som tillförs Foghammarsån och fosforhalten i vattendraget påverkas därmed endast marginellt. Sökt verksamhet bedöms inte medföra att fosforhalten ökar till den grad att status för kvalitetsfaktorn näringsämnen riskerar att försämrans på ett otillåtet sätt eller ha en sådan betydelse att den äventyrar möjligheten att uppnå god ekologisk status i vattenförekomsten. Detsamma gäller undersökta tungmetaller, miljögifter och läkemedelsrester i utgående renat avloppsvatten.

Sökt verksamhet medför positiva effekter i form av en minskad risk för bräddning och en potentiellt högre reningsgrad än nuvarande verksamhet och nollalternativet. Föreslagen ammoniumrening i biobädd bedöms leda till lägre ammonium- och ammoniakhalter i Foghammarsån nedströms verksamheten i jämförelse med nuläge och nollalternativ. Omvandlingen av ammonium till nitrat (nitrifikation) i sökt verksamhet förbättrar förutsättningarna för omvandling av nitrat till kvävgas (denitrifikation) i recipienten, och ger därmed lägre halter av kväve i recipienten.

Sammanfattningsvis bedöms ansökt verksamhet inte innebära att vattenmiljön försämrans på ett otillåtet sätt eller ha sådan betydelse att den äventyrar möjligheten att uppnå den status som vattnet ska ha enligt en miljökvalitetsnorm. Ansökt verksamhet bedöms tvärtom förbättra möjligheten att uppnå god status i vattenförekomsten med avseende på kvalitetsfaktorn särskilda förorenande ämnen (ammoniak) i jämförelse med nollalternativet. Den samlade bedömningen med avseende på utsläpp till vatten är att sökt verksamhet medför positiva konsekvenser i jämförelse med nollalternativet.

En recipientutredning har utförts som utförligt redogör den planerade verksamhetens påverkan på recipienten, se underbilaga B2.

12.3. Luft och lukt

Verksamhetens utsläpp till luft består främst av utsläpp som genereras från transporter till och från anläggningen. Utsläppen till luft bedöms inte leda till att några miljö kvalitetsnormer riskerar att överskridas. Sammanfattningsvis blir konsekvenserna av ansökt verksamhet obetydliga i jämförelse med nollalternativet.

Avfallshandling såsom rens- och slamhandling är generellt de största källorna till lukt på reningsverk. De delar av processen som luktar mest (mekanisk rening och slamhandling), kommer att vara inbyggda för att minimera luktspridningen. Sammanfattningsvis blir konsekvenserna av ansökt verksamhet obetydliga i jämförelse med nollalternativet.

12.4. Hälsa och smittskydd

Utsläpp av avloppsvatten och slam kan vara förenligt med hälsorisker, främst i fråga om badvattenkvaliteten och för den personal som hanterar slam/vattnet. Risk för smittspridning behöver även beaktas i anslutning till ytvattenintag för dricksvattenproduktion.

Foghammarsån/Olandsån är inte aktuell för ytvattenintag. Det finns inga offentliga badplatser nedströms reningsverket. Närmaste dricksvattenbrunn finns på andra sidan Foghammarsån från reningsverket sett. Eftersom brunnen är belägen på ett stort avstånd från reningsverket, ca 200–300 m, och på andra sidan Foghammarsån är risken för kontaminering låg. Risken för kontaminering av dricksvattenbrunnar eller badplatser bedöms sammanfattningsvis som låg.

Den största risken för smittspridning kring Alunda reningsverk är utsläpp av orenat avloppsvatten vid bräddning. Smittspridning kopplat till bräddning har inte påvisats i dagens drift. Ansökt verksamhet bedöms medföra färre bräddningar än dagens reningsverk och högre flöden kommer att kunna renas, helt eller delvis. Den samlade bedömningen avseende hälsa och smittskydd är att den ansökta verksamheten medför positiva konsekvenser i jämförelse med nollalternativet.

13) MILJÖKVALITETSNORMER

Recipienten för utsläpp av det renade avloppsvattnet är vattenförekomsten Foghammarsån (WA12711888).

Vattenförekomstens ekologiska status är klassad som ”måttlig” och miljö kvalitetsnormen för vattenförekomsten har satts till ”god ekologisk status 2027”. Vattenförekomstens kemiska status är klassad som ”uppnår ej god” och miljö kvalitetsnormen är satt till ”god kemiskt ytvattenstatus” med undantag för polybromerade difenyletrar samt kvicksilver och kvicksilverföreningar (motsvarande god status behöver inte uppnås för dessa ämnen, men ämneshalterna får inte åka i relation till haltnivåerna som fanns i förekomsten i december 2015).

Sammanfattningsvis bedöms verksamheten inte innebära att vattenmiljön försämras på ett otillåtet sätt. Sökt verksamhet bedöms inte vara av sådan betydelse att den äventyrar möjligheten att uppnå den status som Foghammarsån ska ha enligt miljö kvalitetsnormerna.

Planerad ammoniumrening väntas påverka möjligheten att uppnå miljö kvalitetsnormerna positivt. Reningen bidrar även till att minska kvävebelastningen på vattenförekomster nedströms Foghammarsån.

Miljö kvalitetsnormerna för luft riskerar inte att påverkas med hänsyn till verksamhetens obetydliga utsläpp till luft.

14) IAKTTAGANDE AV DE ALLMÄNNA HÄNSYNSREGLERNA

a) Kunskapskravet – 2 kap. 2 § miljö balken

Bolaget har lång och omfattande erfarenhet av att driva reningsverk. Erforderlig kunskap finns om verksamhetens omfattning och miljö påverkan. Genom provtagning och kontroll enligt fastslaget kontrollprogram övervakas kontinuerligt verksamhetens miljö påverkan. Ny kunskap inhämtas också kontinuerligt från branschorganisationer och myndigheter.

Sålles är kunskapskravet uppfyllt.

b) Försiktighetsprincipen och principen om bästa möjliga teknik – 2 kap. 3 § miljö balken

Försiktighetsprincipen tillämpas i hela verksamheten. Bolaget följer kontinuerligt relevant teknikutveckling på området.

Mot denna bakgrund och genom de skyddsåtgärder som redovisas i ansökan och därtill hörande bilagor, uppfylls såväl försiktighetsprincipen som principen om bästa möjliga teknik.

c) Produktvalsprincipen – 2 kap. 4 § miljöbalken

Bolaget strävar kontinuerligt efter att nyttja ofarliga och små mängder processkemikalier som möjligt.

Bolaget anser mot denna bakgrund att produktvalsprincipen uppfylls.

d) Resurshushållningsprincipen– 2 kap. 5 § miljöbalken

Den planerade verksamheten kommer att placeras på för reningsverk redan ianspråktagen fastighet och innebär att befintlig anläggning delvis kan fortsätta att nyttjas. På så vis minskar behovet av ianspråktagandet av resurser. Den ansökta verksamheten innefattar vidare även en mer energieffektiv reningsprocess.

Bolaget anser mot denna bakgrund att resurshushållningsprincipen uppfylls.

e) Lokaliseringsprincipen– 2 kap. 6 § miljöbalken

Bolaget har inom ramen för den specifika miljöbedömningen utrett flera alternativa lokaliseringar med hänsyn till miljöeffekter. Som framgår av miljökonsekvensbeskrivningen, bilaga B, bedömer bolaget att den bästa lokaliseringen för verksamheten med hänsyn till miljöeffekter är platsen för befintligt reningsverk.

Lokaliseringen bedöms mot denna bakgrund vara lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta möjliga intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön.

f) Sammanfattning

Sammanfattningsvis kommer verksamheten att bedrivas på ett sådant sätt att de i 2 kap. miljöbalken föreskrivna allmänna hänsynsreglerna uppfylls.

15) KONTROLL

Miljöbalkens bestämmelser om egenkontroll är tillämpliga på verksamheten. Ett förslag till reviderat kontrollprogram kommer att inges till tillsynsmyndigheten.

16) FÖRSLAG TILL VILLKOR

Bolaget föreslår följande villkor för verksamheten.

Slutliga villkor

1. Om inte annat framgår av denna dom ska verksamheten bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget angett eller åtagit sig i målet.
2. Kemiska produkter och farligt avfall ska hanteras och förvaras så att eventuella läckage inte förorenar omgivningen. Kemikalier och farligt avfall ska vara noggrant märkta med innehåll. Vid förvaring utomhus ska förvaring ske invallat, skydd för påkörning ska finnas och det invallade området ska vara skyddat mot nederbörd.
3. Vid driftstörningar och underhållsarbeten som kan medföra ökade olägenheter för omgivningen ska tillsynsmyndigheten informeras och nödvändiga åtgärder vidtas för att begränsa dessa.
4. Verksamheten ska bedrivas så att lukt och andra olägenheter förebyggs och begränsas. Om besvärande lukt eller andra lägenheter uppstår i omgivningen ska erforderliga åtgärder vidtas för att motverka störningarna.
5. Pumpstationer och tillhörande ledningar ska fortlöpande ses över och vid behov underhållas och åtgärdas i syfte att begränsa tillflödet till reningsverket av grund-, dränerings- och nederbördsvatten, så att risk för utsläpp av obehandlat eller otillräckligt behandlat avloppsvatten minskas.

För detta arbete ska det finnas en åtgärdsplan som lämnas in till tillsynsmyndigheten. Åtgärdsplanen ska hållas aktuell och ha en tidsram. En reviderad åtgärdsplan ska lämnas in till tillsynsmyndigheten minst vart tredje år. Bolaget ska årligen i miljörapporten

redovisa utförda och planerade åtgärder samt effekterna av åtgärderna avseende bräddning och inflöde av tillskottsvatten.

6. Bullerbidraget från verksamheten får inte ge upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostäder än Naturvårdsverkets riktlinjer för externt industribuller, d.v.s.
50 dB(A) vardagar, måndag-fredag kl. 06-18
40 dB(A) samtliga dygn nattetid kl. 22-06
45 dB(A) övrig tid

Den momentana ljudnivån nattetid får som begränsningsvärde högst uppgå till 55 dB(A) vid bostäder.

De angivna begränsningsvärdena ska kontrolleras antingen genom omgivningsmätningar eller genom närfältsmätningar och beräkningar. Kontrollen ska ske då det skett förändringar i verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer.

7. För verksamheten ska det finnas ett kontrollprogram som gör det möjligt att bedöma om meddelande villkor följs. I kontrollprogrammet ska anges mätmetoder, mätfrekvens och utvärderingsmetoder. Bolaget ska senast sex månader efter det att tillståndet har tagits i anspråk till tillsynsmyndigheten inge ett reviderat kontrollprogram för verksamheten.
8. Vid haverier, ombyggnads- eller underhållsarbeten på avloppsreningsanläggningen, pumpstationer eller ledningsnät som medför att dessa helt eller delvis måste tas ur drift, får tillsynsmyndigheten medge att utsläppsvillkor tillfälligtvis får överskridas. Tillsynsmyndigheten får därvid föreskriva nödvändiga åtgärder för att begränsa föroreningsutsläppen.

Under anläggningsskedet

9. Buller under från anläggningsarbetena får inte överstiga Naturvårdsverkets allmänna råd om buller från byggplatser (NFS 2044:15).

Vattenverksamheten

10. Arbeten i vattenområde som kan medföra grumling får inte utföras under perioden 1 mars till och med den 31 augusti. Arbeten i vattenområde ska ske under en sammanhängande tidsperiod.

Uppskjuten fråga

Med stöd av 22 kap. 27 § första stycket miljöbalken skjuter mark- och miljödomstolen under en prøvotid upp frågan om fastställandet av slutliga villkor för utsläpp till recipient av BOD7 och totalfosfor. Under prøvotiden ska bolaget genomföra följande utredningar.

U1. Bolaget ska utreda de miljömässiga, tekniska och ekonomiska förutsättningarna för avskiljning av BOD7 och totalfosfor. Utredningen ska innefatta redovisning av undersökta alternativ samt deras förväntade effekt och motivering av föreslagen respektive förkastad lösning.

Resultaten av utredningen och förslag till lösning ska inges till mark- och miljödomstolen senast tre år efter att reningsanläggningen tagits i drift.

Under prøvotiden och till dess mark- och miljödomstolen beslutar något annat ska följande provisoriska föreskrifter gälla.

P1. Halten av föroreningar av BOD7 och totalfosfor i det samlade utgående avloppsvattenutsläppet från reningsverket (behandlat, delvis behandlat och obehandlat avloppsvatten) får vid avledning till recipient som medelvärde under året inte överstiga nedan angivna begränsningsvärden.

<u>Parameter</u>	<u>Halt</u>	<u>Period</u>
BOD7	10 mg/l	Årsmedelvärde
Totalfosfor	0,25 mg/l	Årsmedelvärde

17) VERKSTÄLLIGHETSTILLSTÅND

Bolaget har sedan lång tid bedrivit reningsverksamhet på platsen. Konsekvenserna av verksamheten är redan välkända. Någon irreversibel skada riskerar inte att uppkomma för det fall verksamheten tillåts påbörjas före tillståndet vunnit laga kraft. Den planerade verksamheten är av mycket stor betydelse för den kommunala avloppsreningen.

Sammantaget föreligger det skäl för verkställighetstillstånd.

18) HANDLÄGGNINGSPRÅG

Till aktförvarare föreslås Helena Ståhl, post- och besöksadress: Stångörsgatan 10, Box 66, 742 21 Östhammar, telefonnummer: 0173 860 00, e-postadress: helena.stahl@osthammar.se.

Den preliminära ansökningsavgiften kommer att inbetalas så snart som mark- och miljödomstolens beslut i frågan har erhållits.

Behörighetshandlingar bifogas.

Som ovan

Björn Hellman

Nils K Green

Emma Söderlind